

ประกาศทุนวิจัย

ศูนย์ศึกษาปัญหาการเสพติด (ศศก.)

Centre for Addiction Studies (CADS)

ปี พ.ศ. 2568 – 2569

ศูนย์ศึกษาปัญหาการเสพติด (ศศก.) ภายใต้การสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ประกาศรับข้อเสนอโครงการวิจัยเพื่อพัฒนางานวิชาการด้านปัญหาการเสพติดที่สำคัญของประเทศประจำปี 2568 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริม ป้องกัน และแก้ไขปัญหาการเสพติดในเด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไป โดยมีประเภททุนและขอบเขตโครงการวิจัยที่เปิดรับในปี พ.ศ. 2568 ดังนี้

ประเภททุนวิจัย

1. **ทุนประเภทการทบทวนองค์ความรู้** ประกอบด้วย การทบทวนและสังเคราะห์วรรณกรรมอย่างเป็นระบบ (systematic review) รวมทั้งการศึกษาบทเรียนจากต่างประเทศเพื่อนำมาปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศ

ทุนสนับสนุนโครงการ ไม่เกิน 100,000 บาท

ระยะเวลาดำเนินการ ไม่เกิน 4 เดือน

เกณฑ์เพิ่มเติม หัวหน้าโครงการหรือที่ปรึกษาต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเชิงลึกในองค์ความรู้ที่ทำการทบทวน

2. **ทุนประเภทการวิจัยและพัฒนาระดับพื้นที่ (area-based research)** เพื่อสร้างรูปแบบที่เหมาะสมต้องเป็นโครงการที่เป็นการพัฒนารูปแบบหรือโมเดลใหม่หรือนวัตกรรมที่มีการแสดงผลที่วัดได้เป็นรูปธรรม เช่น จำนวนหรือสัดส่วนของผู้ที่ลดหรือหยุดใช้สารเสพติดได้ในพื้นที่ที่ทำการศึกษา และต้องแสดงให้เห็นว่าจะสามารถขยายผลโมเดลให้เกิดการติดตั้ง (implement) ในชุมชนอื่นได้จริง

ทุนสนับสนุนโครงการ ไม่เกิน 200,000 บาท

ระยะเวลาดำเนินการ ไม่เกิน 12 เดือน

3. **ทุนประเภทการวิจัยพัฒนามาตรการหรือประเมินผลมาตรการที่มีประสิทธิภาพ** เป็นการพัฒนามาตรการหรือบริการที่เหมาะสมในการป้องกันหรือดูแลผู้ใช้สาร ศึกษาความเป็นไปได้ หรือลงมือดำเนินการ (implement) ตามมาตรการนั้นในกลุ่มเป้าหมาย หรือประเมินประสิทธิภาพของมาตรการที่มีหลักฐานทางวิชาการสนับสนุนในกลุ่มเป้าหมาย หรือการประเมินความคุ้มค่าของมาตรการ ทั้งนี้ รวมถึงการประเมินผลความสูญเสียทางเศรษฐกิจและสังคมของมาตรการร่วมด้วย

ทุนสนับสนุนโครงการ ไม่เกิน 200,000 บาท

ระยะเวลาดำเนินการ ไม่เกิน 12 เดือน

4. **ทุนประเภทการวิจัยเชิงสำรวจและระบาดวิทยา เป็นการวิจัยแบบสังเกต (observational study)** โดยการสำรวจภาคตัดขวางหรือศึกษาติดตามไปข้างหน้าหรือศึกษาย้อนหลังเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาปัจจัยเสี่ยง ปัจจัยป้องกัน รวมทั้งลักษณะธรรมชาติ (natural history) และการดำเนินโรค (clinical course)
ทุนสนับสนุนโครงการ ไม่เกิน 200,000 บาท
ระยะเวลาดำเนินการ ไม่เกิน 12 เดือน
5. **ทุนสนับสนุนนักวิจัยรุ่นเยาว์หรือบัณฑิตศึกษา** มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาศักยภาพนักวิจัยใหม่โดยมีนักวิจัยอาวุโส เช่น อาจารย์ที่ปรึกษาที่มีความเชี่ยวชาญในการทำวิจัยด้านสารเสพติดคอยดูแลการทำงาน โครงการวิจัยอย่างใกล้ชิด โดยเป็นทุนสำหรับการทำงานวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์หรือสารนิพนธ์ของนักศึกษาระดับปริญญาโทหรือเอกที่ผ่านการสอบหัวข้อ และ/หรือผ่านการรับรองของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยของสถาบันแล้ว และอาจารย์ที่ปรึกษาลงนามรับรองการทำงาน
ทุนสนับสนุนโครงการ ไม่เกิน 100,000 บาท
ระยะเวลาดำเนินการ ไม่เกิน 12 เดือน

ขอบเขตหัวข้อการวิจัย

1. **ประเด็น ผลกระทบจากการปรับร่าง พ.ร.บ ยาเสพติดฯ และการเปลี่ยนแปลงนโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด รวมถึงัญชา กระท่อม**
  - การกำหนดพื้นที่ให้ทดลอง หรือครอบครองยาเสพติดบางชนิดได้ เพื่อเป็นการทดลองในเรื่องการปรับนโยบาย
  - ผลกระทบของยาเสพติด (รวมถึงัญชา กระท่อม แอมเฟตามีน) เพื่อการแบ่งประเภท ชนิดความรุนแรงของยาเสพติด ที่สอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติ ว่าด้วยวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท
  - ทศนคติและความเข้าใจ ในแนวคิดสากลที่การเปลี่ยนเป้าหมายจาก “สังคมที่ปลอดยาเสพติด” ไปสู่การยอมรับ “สังคมที่ปลอดภัย จากยาเสพติด”
  - ผลลัพธ์เชิงรูปธรรมของการถ่ายโอนนโยบาย/กฎหมาย สู่การปฏิบัติ ทั้งด้านบวกและลบ และเหตุผลเชิงประจักษ์ สำหรับประเด็นด้าน การลดทอนความเป็นอาญา การเน้นเพิ่มการเข้าถึงและคงอยู่ในบริการทางสุขภาพ และ สังคม ของผู้มีปัญหา ยาเสพติด การฟื้นฟูสภาพทางสังคม และการพัฒนามาตรการทางเลือกเพื่อลดผลกระทบจากการใช้ยาเสพติด โดยเฉพาะในกลุ่มที่ใช้เพื่อการทำงาน
  - นโยบายการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากพืชเสพติดและการควบคุม ทั้ง พืชฝิ่น กัญชา (รวมถึงัญชง) กระท่อม และ เห็ดขี้ควาย
  - ทศนคติ ความรู้ และพฤติกรรมการใช้สารเสพติดในเด็กและวัยรุ่น เนื่องจากการปรับร่าง พรบ.ยาเสพติด ศึกษาความเสี่ยงในการใช้สาร หรือ ปัจจัยป้องกัน

- แนวทางการควบคุมสถานบริการที่ใช้กัญชาอย่างเปิดเผย อันเนื่องมาจากช่องว่างทางกฎหมาย ศึกษาความเป็นไปได้ในการใช้ harm reduction ในผู้ที่ประกอบธุรกิจการกัญชา
- การศึกษาถึงความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ความคาดหวัง และทักษะ ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้ พ.ร.บ.ยาเสพติด พ.ศ. 2564 รวมถึงครอบครัว และสังคม ในประเด็น “การลดอันตรายจากยาเสพติด”
- ศึกษาปัจจัยส่งเสริม และอุปสรรค ทั้งด้าน capability, opportunity และ motivation ของผู้ทำงานระดับนโยบาย และผู้ทำงานการเมือง ที่มีผลต่อการออกนโยบายที่ไม่สนับสนุนแนวทางการลดอันตรายจากยาเสพติด เช่น นโยบายการบริการเข้มและอุปกรณ์สะอาด การลด threshold quantity ของการครอบครองเพื่อเสพเพื่อเพิ่มโอกาสนำผู้เสพเข้าสู่ criminalization เป็นต้น
- สื่อดิจิทัลกับการชี้แนะประเด็นสาธารณะ เกี่ยวกับการปรับร่าง พ.ร.บ ยาเสพติดฯ และการเปลี่ยนแปลงนโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดรวมกัญชา กระทั่ง
- ผลกระทบของการสื่อสารออนไลน์ ต่อประเด็นการขับเคลื่อนการปรับร่างกฎหมาย ฯ
- กระบวนการมีส่วนร่วมกับการเปลี่ยนแปลงนโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดรวมกัญชา กระทั่ง

2. ประเด็น การศึกษารูปแบบการใช้สารเสพติดโดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชน รวมถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการเสพติด, การหยุดใช้สารเสพติด และการกลับมาเสพติดซ้ำ

- สภาพครอบครัว (เดี่ยว / ขยาย / ฟันหลอ [หลานอยู่กับตายาย]) และสภาพชุมชน (เมือง / ชนบท) อาชีพครอบครัว (ราชการ ธุรกิจ แรงงาน แม่ค้า/พ่อค้า รับจ้างรายวัน เกษตรกร ฯลฯ) มีผลต่อการเสพติดสารเสพติดของเด็กและเยาวชนอย่างไร?
- ประเภทยาเสพติด (ถูกกฎหมาย เช่น บุหรี่/เหล้า, ผิดกฎหมาย เช่น เฮโรอีน ยาบ้า และ เพิ่งถูกกฎหมายหรือกำลังจะถูกกฎหมาย เช่น กระท่อม กัญชา) มีผลต่อรูปแบบการใช้สารเสพติดหรือไม่/อย่างไร? ส่งผลกระทบต่อระยะสั้น/กลาง/ยาวอย่างไร?
- มาตรการป้องกันนักเสพยาหน้าใหม่ และการกำหนดบทลงโทษผู้จำหน่ายยาเสพติดชนิดใหม่ที่แพร่หลายในเด็กและเยาวชน เช่น บุหรี่ไฟฟ้า กระท่อม 4x100 เป็นต้น
- การศึกษาปัจจัยปกป้อง และปัจจัยการกลับมาเสพติดซ้ำของเด็กและเยาวชน ในสถานพินิจ ที่กระทำผิดตามพรบ.ยาเสพติดฯ
- การพัฒนาระบบเฝ้าระวัง โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชน (นอกระบบการศึกษา) ตลาดสารเสพติดสังเคราะห์ และการใช้ยาผิดแผน ที่มาในรูปแบบต่างๆ ทั้งแบบ online และแบบ เครือข่ายกลุ่มเพื่อน รวมถึงรูปแบบการใช้ที่ปรับเปลี่ยนอย่างไม่หยุดนิ่ง การเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน

- รูปแบบการดูแลผู้ที่มีปัญหาจิตเวชและสารเสพติดอย่างต่อเนื่องหลังพ้นโทษ เพื่อลดการเสพยา ความรุนแรง และการกระทำผิดซ้ำ
- การใช้บุหรี่ไฟฟ้า nicotine/non-nicotine vaping ร่วมกับสารประกอบอื่นที่สามารถผสมได้ เช่น กัญชา
- การใช้แอลกอฮอล์ ยา หรือ สารเสพติดร่วมกับกิจกรรมทางเพศ (sexualized alcohol and drug use/ chemsex) และพฤติกรรมป้องกันทางเพศของวัยรุ่น/ พฤติกรรมการใช้ hook-up application
- การพัฒนารูปแบบการป้องกันแก้ไขปัญหาในกลุ่มเพศทางเลือก LGBTQ+
- Mobile health intervention for club drugs users/ sexualized drug users
- Psychological dependence on poppers (Alkyl nitrites/Amyl nitrites)
- การศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบการป้องกันยาเสพติดให้กับเด็กและเยาวชนกลุ่มเสี่ยง การป้องกันการเสพยาเสพติดซ้ำ การลดอันตรายจากการใช้เมทแอมเฟตามีน การศึกษาสาเหตุปัจจัยการใช้ยาเสพติดของประชากรในกลุ่มต่างๆ ตามประเภทสารเสพติดที่ใช้
- การสร้าง AI platform เพื่อติดตาม trend การใช้สารและรูปแบบการใช้ในกลุ่มประชากร และบริบทการใช้ที่หลากหลายในประเทศไทย
- การศึกษาแบบ mixed methods เพื่อทำความเข้าใจปัจจัยเชิงบวกและเชิงลบ ที่ส่งผลต่อรูปแบบพฤติกรรมการใช้สาร ที่มี spectrum ตั้งแต่ตัดสินใจไม่ใช้ จนมาเป็น happy users และถึง problematic users รวมถึงสัดส่วนของผู้ใช้สารในแต่ละบริบทที่ตกอยู่ในรูปแบบ/ระดับการใช้ต่างๆ นี้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนา drug use literacy ที่เหมาะกับกลุ่มประชากร ในแต่ละบริบทการใช้สาร
- บทบาทของอินฟลูเอนเซอร์ในการสร้างความตระหนักรู้กับเยาวชนในการป้องกันการเสพติด
- ศึกษาพื้นที่ออนไลน์ เนื้อหาและรูปแบบการสื่อสารของเยาวชนที่เข้าถึงสารเสพติดในประเทศไทย

3. ประเด็น การป้องกันและจัดการปัญหาสารเสพติดในระดับชุมชน

- ประเภทของชุมชน (เมือง / ชนบท / กึ่งเมืองกึ่งชนบท) มีผลต่อการป้องกันและจัดการปัญหาสารเสพติดหรือไม่/อย่างไร?
- ตัวชี้วัด ดัชนี หรือเครื่องมือประเมิน ปัจจัยการป้องกัน หรือความสำเร็จในการจัดการปัญหาสารเสพติด เพื่อนำมากำหนดเป็นรูปแบบและมาตรการการสร้างเสริมเข้มแข็งของชุมชนในการป้องกันปัญหาสารเสพติด
- แนวทางการพัฒนารูปแบบการป้องกันปัญหาสารเสพติดในระดับท้องถิ่น/ชุมชนที่ทำได้เองอย่างต่อเนื่องจนเห็นผลของการป้องกัน ทั้งในกลุ่มเด็กเล็ก เด็กโตและวัยรุ่น ด้วยแนวคิด “พื้นที่/ชุมชนปลอดภัย จากยาเสพติด” โดยใช้รูปแบบกลไกที่หลากหลายและเห็นผลเป็นรูปธรรม วิจัยปฏิบัติการ โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง เช่น ชาดิพันธ์ ใช้ยาเพื่อการทำงาน

- การพัฒนาความเข้มแข็งของเด็กและเยาวชน โดยใช้ครอบครัวเป็นฐาน (ครอบครัว เข้าใจ วินัยบวก ความรุนแรงในครอบครัว)
- รูปแบบ networking ใน social media ของกลุ่มผู้ใช้ sexualized alcohol/drug use โดยเฉพาะในกลุ่ม sex creator และการทัศนคติของ sex creators ในการให้ความรู้เกี่ยวกับ harm reduction ในชุมชน
- การจัดการกับปัญหาการติดยาเสพติดในชุมชน การพัฒนาครอบครัวและชุมชนในการดูแลผู้เสพยาเสพติดก่อน ระหว่าง และหลังการบำบัด
- การสำรวจความรู้ ความเข้าใจ ทัศนคติ ความคาดหวัง และทักษะ ของคนในครอบครัว คู่ และเพื่อนของผู้ใช้สาร เกี่ยวกับการใช้สาร อันตรายจากการใช้สาร และการลดอันตรายจากการใช้สาร
- การศึกษาแบบ mixed methods เพื่อเข้าใจความท้าทาย และความต้องการรับการดูแลสนับสนุนของครอบครัว คู่ และเพื่อนของผู้ใช้สาร เพื่อนำมาพัฒนาบริการเพื่อดูแล well-being ของคนรอบข้างผู้ใช้สาร
- การศึกษาเชิงปฏิบัติการของ community-led post-detention care ที่ชุมชนร่วมออกแบบและร่วมจัดบริการ ผสานไปกับบริการของภาครัฐที่เกี่ยวข้อง
- รูปแบบกิจกรรมของชุมชนในการสร้างพื้นที่ปลอดภัยในการจัดการปัญหาสารเสพติด

4. ประเด็น พฤติกรรมการเสพติดด้านอื่นๆ (เช่น โซเชียลมีเดีย เกมออนไลน์ การพนันออนไลน์)

- สภาพปัญหา ปัจจัยกำหนด การป้องกันและแก้ไขปัญหา ความสัมพันธ์ระหว่างการเสพติดและการเสพติดสารเสพติดต่างๆ
- การทบทวนสาเหตุ ปัจจัยการเกิดพฤติกรรมการเสพติด (Behavioral addictions) เพื่อสร้างความรอบรู้แก่ประชาชน เรื่องพฤติกรรมการเสพติด ที่ไม่ได้เกิดจากการใช้ยาเสพติด (non substance)
- การศึกษาประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการบำบัดรักษาผู้มีพฤติกรรมเสพติด ที่ไม่ได้เกิดจากการใช้ยาเสพติด เพื่อกำหนดมาตรฐานการดูแลผู้มีปัญหาพฤติกรรมเสพติด
- พฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดียในกลุ่มผู้ใช้ยาเสพติด
- การศึกษาพฤติกรรมการใช้สารเสพติด ร่วมกับ การเสพติดเชิงพฤติกรรม

5. ประเด็นที่เกี่ยวข้องอื่นๆ

- ระดับการ “ติดยา” ผู้มีปัญหายาเสพติด ทั้งในบุคลากรสาธารณสุขและประชาชน และวิธีที่ได้ผลในการลดการติดยา
- ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคม สื่อสารความจริงเรื่องยาเสพติด และทางออกผลกระทบทางสังคมต่อมาตรการของกระทรวงมหาดไทย ในการเน้นตรวจปัสสาวะตามเป้า
- การใช้ยาในการบำบัดรักษาผู้ใช้เมทแอมเฟตตามีน

- ผลกระทบเชิงบวก และเชิงลบ ของ criminal law และ punitive policy ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ในช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมาของประเทศไทย ที่มีต่อจำนวนผู้ใช้สารในประเทศ จำนวนสารที่มีการใช้ใน ประเทศ ภาวะเรื้อรัง ภาวะผู้บังคับใช้กฎหมายและระบบยุติธรรม และภาวะหน่วยบริการด้าน สุขภาพ รวมถึงภาวะโรคติดเชื้อต่างๆ การเสียชีวิต และความรุนแรงต่อร่างกายและจิตใจของผู้ใช้สาร และครอบครัว
- ผลกระทบเชิงบวก และเชิงลบ ของบริการลดอันตรายจากยาเสพติดแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านที่เกี่ยวข้อง กับการใช้สารโดยตรง (การใช้ยาเกินขนาด การเกิดความรุนแรง) ด้านที่เกี่ยวกับสุขภาพทางเพศ (เอชไอวี ตับอักเสบ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ อนามัยเจริญพันธุ์) ด้านที่เกี่ยวกับสุขภาพจิต และด้าน ที่เกี่ยวกับการถูกละเมิดสิทธิ/ถูกบังคับใช้กฎหมายอย่างไม่ถูกต้อง ที่มีต่อความถี่และความรุนแรง ของอันตรายในแต่ละด้าน
- ศึกษาเส้นทางหรือพื้นที่การซื้อขายสิ่งเสพติดในรูปแบบใหม่ รวมทั้งการสื่อสารผ่านพื้นที่ออนไลน์ ในระดับภูมิภาค

หมดเขตรับสมัคร 11 เมษายน พ.ศ. 2568

ส่งรายละเอียดข้อเสนอโครงการวิจัยตามแบบฟอร์มแนบท้ายประกาศได้ที่

คุณพรรณวรินทร์ เยาวลักษณ์ (ผู้ประสานงานโครงการ)

ที่อยู่อีเมล cads.subproject2025@gmail.com

โทร. 097-174-5584, 062-406-9270

ติดต่อสอบถามขอเบรตงานวิจัยเพิ่มเติมทางอีเมลได้ที่

รศ.นพ.ธีรยุทธ รุ่งนรินทร์ (ผู้จัดการศูนย์ศึกษาปัญหาการเสพติด)

ที่อยู่อีเมล drteerayuth@gmail.com

1873 ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ถนนพระราม 4 เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

ประกาศ ณ วันที่ 03 มีนาคม พ.ศ. 2568

หมายเหตุ การทำวิจัยในมนุษย์จะต้องทำตามหลักเกณฑ์การวิจัยที่ทำในมนุษย์ตามหลักสากลและของสถาบัน ที่ผู้วิจัยสังกัด โดยคำนึงถึงความเสี่ยงที่เกิดขึ้นกับผู้ร่วมวิจัยเป็นสำคัญ